

Vergaderjaar 1986–1987

17 346

Regelen met betrekking tot de verstrekking van gegevens omtrent ondernemingen, instellingen en zelfstandige beroepsbeoefenaren door het Centraal Bureau voor de Statistiek (Wet verstrekking gegevens CBS voor statistische doeleinden)

Nr. 8

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 10 juli 1987

Met belangstelling heb ik kennis genomen van de in het eindverslag gestelde vragen en gemaakte opmerkingen. Hieronder ga ik daarop nader in, waarbij zoveel mogelijk de volgorde van het eindverslag is aangehouden.

Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen om een nadere beschouwing ten aanzien van de met dit wetsvoorstel beoogde vermindering van de enquêtedruk, mede in verband met het besluit van de regering om een landelijk dekkend basisregistratiesysteem voor maatschappelijke objecten in te stellen.

In de paragraaf «Inleiding» van de memorie van antwoord (kamerstukken II 1986/87, 17 346, nr. 5, bladzijde 2) is reeds aangegeven dat, hoewel ten aanzien van de in de memorie van toelichting vermelde verwachte vermindering van de enquêtedruk enige relativisering op zijn plaats is, het wetsvoorstel niettemin op tweeërlei wijze aan een dergelijke vermindering zal kunnen bijdragen. Enerzijds ligt het in de rede dat bepaalde instanties, die registers voor statistische doeleinden hebben opgezet of voornemens zijn zulks te gaan doen, voor het verzamelen en actualiseren van de basisgegevens voor hun registers, gebruik zullen maken van het Algemeen Bedrijfsregister (ABR) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Deze instanties zullen daardoor zelf geen enquêtes meer behoeven te verrichten of dat slechts in beperktere omvang behoeven te doen, in zoverre zij naast de basisgegevens nog andere gegevens wensen te verkrijgen. Anderzijds zal het wetsvoorstel bij kunnen dragen aan een vermindering van door het CBS zelf te houden enquêtes in die gevallen waarin het CBS geen gebruik kan maken van gegevens die in registraties van andere instanties aanwezig zijn, omdat deze niet op individuele basis aan het CBS mogen worden verstrekt. Door in die gevallen de standaard-bedrijfsindelings-code (SBI-code) (en eventueel het aantal werkzame personen) aan die andere instanties te verstrekken en door deze te doen toevoegen aan elk door hen geregistreerd object, zullen de beoogde gegevens wel in geaggregeerde en voor het CBS bruikbare vorm ter beschikking kunnen worden gesteld.

Het principebesluit van de regering omtrent het instellen van een landelijk dekkend basisregistratiesysteem voor maatschappelijke objecten

moet mede gezien worden in relatie tot de omstandigheid dat, zoals in de memorie van antwoord is aangegeven, de ABR-gegevens van het CBS slechts voor statistische doeleinden zullen mogen worden gebruikt, hetgeen een belangrijke inperking van het aantal belangstellenden voor de onderhavige gegevens inhoudt, aangezien diverse instanties hun registers tevens of vooral voor een administratief of beleidsmatig gebruik aanhouden. In de behoefte van de hier bedoelde instanties zal in belangrijke mate door een dergelijk basisregistratiesysteem kunnen worden voorzien, zodat ook hiervan een vermindering van de enquêtedruk een gevolg zal zijn. Hieronder wordt op deze materie nader ingegaan.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen de regering voorts een aantal wijzigingen van achtereenvolgens de artikelen 7, 5 en 6 nader te overwegen.

Zoals reeds op bladzijde 18 van de memorie van antwoord is gesteld, impliceert het vereiste van schriftelijke toestemming van de betrokken onderneming, instelling of zelfstandige beroepsbeoefenaar, vóórdat de over hen opgenomen gegevens aan de in artikel 2 bedoelde instellingen worden verstrekt, een aanzienlijke administratieve belasting voor het CBS, mede omdat betrokkenen er geen belang bij hebben om te reageren. Een wijziging van artikel 7 als door deze leden voorgesteld zou er dan ook toe kunnen leiden dat slechts zeer onvolledige overzichten van ingeschreven ondernemingen, instellingen en zelfstandige beroepsbeoefenaren kunnen worden verstrekt. Hierdoor zou ernstig afbreuk worden gedaan aan het nut van de voorgestelde regeling. Dezelfde bezwaren doen zich voor ten aanzien van de door deze leden voorgestelde toevoeging aan artikel 5. De voorgestelde wijzigingen van de artikelen 5 en 7 gaan er voorts van uit dat de betrokken ondernemingen enzovoorts een standpunt moeten bepalen omtrent de verstrekking van gegevens aan derden (artikel 7) dan wel een ontvangstbevestiging moeten doen uitgaan (artikel 5), hetgeen ook voor hen een administratieve belasting zou betekenen.

De voorgestelde wijziging van artikel 6 houdt in dat de verplichting tot het verstrekken van een afschrift van de opgenomen gegevens ook zou gelden in die gevallen waarin de betrokkenen daar geen enkele behoefte aan hebben. Ik wijs er in dit verband op dat, zoals reeds op bladzijde 17 van de memorie van antwoord is aangegeven, in het kader van de mededeling vereist uit hoofde van artikel 5 van het wetsvoorstel, tevens zal worden meegegeeld welke soorten gegevens (namelijk die bedoeld in artikel 3) aan derden kunnen worden verstrekt. Ik ga ervan uit dat dit doorgaans voldoende zal zijn. Het genoemde voorstel zou derhalve een onnodige administratieve belasting van het CBS betekenen. De verplichting voor het CBS om een afschrift van de geregistreerde gegevens te verstrekken dient daarom beperkt te blijven tot die gevallen waarin daarom wordt gevraagd.

Gelet op het vorenstaande zie ik dan ook geen goede gronden om de voorgestelde wijzigingen op te nemen.

De leden van de V.V.D.-fractie wilden graag vernemen waarom de heroverweging van het wetsvoorstel zó lang heeft geduurd.

In de memorie van antwoord zijn de redenen voor de vertraging in de beantwoording van het voorlopig verslag uitvoerig uiteengezet. Ik kan daaraan slechts toevoegen dat heroverweging van een wetsvoorstel het nodige overleg, en dus tijd, vergt en dat het de betrokken ambtenaren, die ook vele andere werkzaamheden dienen te verrichten, niet altijd mogelijk was daaraan prioriteit te geven.

De leden van de V.V.D.-fractie stelden vervolgens een aantal vragen het basisregistratiesysteem. Alvorens ik daarop hieronder inga, wijs ik er nadrukkelijk op dat de besluitvorming over de basisregistratie nog niet geheel is afgerond. De feitelijke invulling van het basisregistratiesysteem vergt meer tijd en overleg dan aanvankelijk was voorzien. Het ligt in de bedoeling het definitieve voorstel nog dit jaar aan de ministerraad aan te bieden.

De basisregistratie zal, zoals reeds in de memorie van antwoord (bladzijde 1) is vermeld, een het gehele land dekkende registratie van maatschappelijke objecten (ondernemingen, zelfstandige beroepsbeoefenaren, landbouwbedrijven, verenigingen, stichtingen en overheidsvestigingen) inhouden. In de thans ontwikkelde opzet van het systeem zullen in de registratie de volgende kenmerken van het maatschappelijk object worden opgenomen: naam en adres maatschappelijk object, naam en adres vestiging, rechtsvorm, bedrijfsindeling naar activiteit, indicatie hoofd- en nevenvestiging, aantal werkzame personen naar geslacht ingedeeld, gebiedscode en registratienummer. Bij het informatiebeheer zal een centrale positie worden toegekend aan de Kamers van Koophandel en Fabrieken. De basisregistratie zal openbaar zijn. Dit betekent dat de daarin vervatte gegevens ook voor beleidsdoeleinden gebruikt kunnen worden. Hierin ligt het principiële verschil met het ABR van het CBS. De in dat register opgenomen gegevens worden alleen voor statistische doeleinden gebruikt, dat wil zeggen dat zij nooit ten grondslag kunnen liggen aan beslissingen waarbij het belang van een individuele onderneming als zodanig in het geding komt, zoals bijvoorbeeld het geval is bij het toekennen van subsidie of het opleggen van een heffing. Daarnaast wordt de inhoud van de gegevens die per object in de basisregistratie worden opgenomen bepaald door de opgave van het object zelf en wordt de bedrijfsindelings-code door de registrerende instantie op basis van die gegevens vastgesteld. Dit ligt anders bij het ABR, waarbij de SBI-code per geregistreerd object wordt toegekend door het CBS op grond van uit verschillende invalshoeken verzamelde gegevens. Overigens zal ook het CBS voor het bijhouden van het ABR gebruik kunnen maken van gegevens van de basisregistratie, zoals adres en plaats van vestiging.

Met de realisatie van het basisregistratiesysteem zullen diverse instanties die registraties bijhouden, die (mede) voor administratieve doeleinden worden gebruikt, niet meer zelf hun eigen basisgegevens behoeven te verzamelen en actueel te houden, maar rechtstreeks de door hen gewenste gegevens kunnen verkrijgen uit de basisregistratie. Hierdoor vermindert de noodzaak tot enquêtering door deze instanties zelf, waarvan een administratieve lastenverlichting voor de betrokken maatschappelijke objecten een gevolg zal zijn. Gebruikmaking van het basisregistratiesysteem zal tevens een financiële besparing kunnen opleveren. Bovendien mag worden verwacht dat ten gevolge van een centrale en uniforme enquêtering, een grotere mate van volledigheid, betrouwbaarheid en actualiteit van de informatie kan worden bereikt.

Voor zover bepaalde instanties die in het basisregistratiesysteem opgenomen gegevens (tevens) voor statistische doeleinden willen gebruiken, zal de realisatie van dit systeem tot een vermindering van het gebruik van het ABR kunnen leiden. Uiteraard zal dit alleen kunnen gelden ten aanzien van die instanties waaraan op grond van artikel 2 van het wetsvoorstel gegevens uit het ABR mogen worden verstrekt. Het basisregistratiesysteem wordt echter niet primair opgezet met het oog op statistische toepassingen. Weliswaar kunnen de daarin opgenomen gegevens worden gebruikt ten behoeve van eigen enquêtes van de bedoelde instanties en tot statistisch materiaal worden verwerkt, doch tussen dergelijke statistische informatie en de informatie die middels het ABR kan worden verkregen moet, uit een oogpunt van statistische bruikbaarheid, een duidelijk onderscheid worden gemaakt. Dit hangt samen met de specifieke wijze waarop de SBI-code door het CBS wordt toegekend, namelijk op basis van verschillende statistische criteria, toegepast op gegevens die in het kader van diverse statistieken per object zijn verzameld. Om deze reden zal voor instanties die zich bezighouden met statistische informatievoorziening het ABR – dat wel specifiek op een statistische toepassing is gericht – naast het basisregistratiesysteem van duidelijk belang blijven. Zoals reeds is aangegeven in de memorie van antwoord (bladzijde 7) geldt dit met name voor de mogelijkheid om te

komen tot een grotere samenhang tussen landelijke en regionale statistische informatie op het gebied van de bedrijvigheid en de werkgelegenheid.

Waarborgen tegen misbruik

In antwoord op de vraag van de leden van de C.D.A.-fractie in hoeverre door de voorgestelde sancties misbruik kan worden voorkomen, merk ik op dat uiteraard geen enkele sanctie, dus ook de onderhavige niet, zou kunnen voorkomen dat de door het CBS verstrekte gegevens voor andere dan statistische doeleinden worden gebruikt. Zoals reeds op bladzijde 4 van de memorie van antwoord is uiteengezet, mag echter worden verwacht dat de in dit verband mogelijke sancties er toe zullen leiden dat een dergelijk gebruik zich niet licht zal voordoen. Daarbij ware nog te bedenken dat ook de belanghebbende te allen tijde de mogelijkheid heeft om de gegevensverstrekking door het CBS aan de in artikel 2 bedoelde instanties te doen staken. Dit zal er mede toe bijdragen dat deze instanties niet zullen overgaan tot gebruik van de verkregen gegevens voor andere dan statistische doeleinden. Uiteraard zal, indien het CBS besluit om de gegevensverstrekking voor de toekomst te staken, van misbruik vanaf dat moment geen sprake meer kunnen zijn.

De leden van de C.D.A.-fractie achtten het van belang dat in de wet wordt geregeld dat instellingen die de beschikking krijgen over CBS-gegevens niet de indruk mogen wekken dat hun onderzoekswerkzaamheden in verband staan met die van het CBS. Tevens zou naar het oordeel van deze leden in de wet een bepaling opgenomen moeten worden, die instellingen verplicht bij enquêtering expliciet te vermelden dat deelneming voor de berichtgevers vrijwillig is.

Bepalingen zoals door deze leden vastgesteld horen, gelet op de strekking van het onderhavige wetsvoorstel, daarin evenwel niet thuis. Het wetsontwerp voorziet immers slechts in een machtiging aan het CBS om gegevens waarover het beschikt aan de in artikel 2 bedoelde instellingen te verstrekken, in aansluiting waarop wordt voorzien in waarborgen die er toe strekken te verzekeren dat de gegevens waarover die instellingen de beschikking krijgen, uitsluitend voor statistische doeleinden worden gebruikt. De onderzoekswerkzaamheden van die instellingen en de wijze waarop en de voorwaarden waaronder een eventuele door hen zelf verrichte enquêtering geschiedt, vallen derhalve buiten de reikwijdte van deze wet.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen of zij uit het feit dat het CBS de beschikking tot verstrekking van gegevens kan intrekken, mogen afleiden dat het CBS ook tijdens en na de verstrekking toetst of dat het CBS pas in actie komt na een klacht van degene wiens gegevens voor andere dan statistische doeleinden zijn gebruikt.

Het ligt in de rede dat het CBS en de gegevensverkrijgende instantie, zeker als sprake is van een bestendige relatie, in het kader van de gegevensverstrekking door het CBS regelmatig contact zullen onderhouden. In dat verband zal het CBS het oog kunnen houden op de naleving van maatregelen die moeten voorkomen dat gegevens voor andere dan statistische werkzaamheden worden gebruikt of in herkenbare vorm naar buiten worden gebracht. Uiteraard zal het CBS, als haar van zo'n gebruik blijkt, in actie komen, ook al zou er geen sprake zijn van een klacht.

In reactie op de door de leden van de V.V.D.-fractie gemaakte opmerkingen met betrekking tot de onrechtmatige daadsactie, kan toegegeven worden dat deze actie een repressief middel ter bestrijding van ongeoorloofd gebruik van de verstrekte gegevens is, waarvan inderdaad niet teveel mag worden verwacht. Het zal slechts goed kunnen functioneren in die gevallen waarin er sprake is van een duidelijke, schade veroorzakende, inbreuk op de belangen van degene wiens gegevens het betreft. Niettemin zal van de mogelijkheid van een dergelijke actie een preventief effect uit kunnen gaan.

Voor de beantwoording van de vraag van de V.V.D.-fractieleden om een reactie op de gedachte van het VNO en het NCW om in de wet op te nemen dat instellingen die de beschikking krijgen over gegevens van het CBS op generlei wijze de suggestie mogen wekken dat hun onderzoekswerkzaamheden in verband staan met die van het CBS, moge ik verwijzen naar hetgeen hierboven is geantwoord op een gelijklopende vraag van de leden van de C.D.A.-fractie.

De Minister van Economische Zaken,
R. W. de Korte